

บทความวิชาการ (Academic article)

การอนุรักษ์มรดกทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมกับการพัฒนาเศรษฐกิจและการ
ท่องเที่ยวของเมืองซีอาน

Cultural Heritage Conservation and Economic and Tourism
Development in Xi'an

ณัฐพงศ์ บุญนำ¹ และ อภินันท์ ธรรมอินทร์ลาด^{1*}

Natthaphong Bunnam¹ and Apinun Thaminlad^{1*}

วันที่รับบทความ (Received) วันที่ได้รับบทความฉบับแก้ไข (Revised) วันที่ตอบรับบทความ (Accepted)

17 มิถุนายน 2568

4 ธันวาคม 2568

4 ธันวาคม 2568

บทคัดย่อ

บทความนี้มุ่งวิเคราะห์บทบาทของการอนุรักษ์มรดกทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและการท่องเที่ยวของเมืองซีอาน ประเทศจีน โดยพิจารณาเมืองซีอานในฐานะเมืองประวัติศาสตร์ที่มีทุนทางวัฒนธรรมสำคัญ เช่น กำแพงเมืองซีอาน สุสานทหารดินเผา เจดีย์ห่านป่าใหญ่ และพื้นที่เมืองเก่า บทความสังเคราะห์แนวคิดด้านการอนุรักษ์มรดกวัฒนธรรม ภูมิทัศน์เมืองประวัติศาสตร์ การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม และการพัฒนาอย่างยั่งยืน เพื่ออธิบายความสัมพันธ์ระหว่างการอนุรักษ์มรดกกับการสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจ ภาพลักษณ์เมือง และประสบการณ์การท่องเที่ยว ผลการวิเคราะห์ชี้ให้เห็นว่า มรดกวัฒนธรรมของซีอานมิได้มีบทบาทเพียงในฐานะหลักฐานทางประวัติศาสตร์ หากยังเป็นทุนทางวัฒนธรรมที่สามารถส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์และอุตสาหกรรมบริการ อย่างไรก็ตาม การขยายตัวของเมือง การใช้พื้นที่เชิงพาณิชย์ และพฤติกรรมนักท่องเที่ยวร่วมสมัยอาจกระทบต่อความเป็นของแท้และความยั่งยืนของแหล่งมรดก บทความจึงเสนอว่า การพัฒนาเมืองซีอานควรดำเนินการวางแผนเมืองบนฐานมรดก การใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม การมีส่วนร่วมของชุมชน และการกำกับนโยบายที่รักษาสมดุลระหว่างการอนุรักษ์กับการพัฒนาเศรษฐกิจในระยะยาว

คำสำคัญ: การอนุรักษ์มรดกวัฒนธรรม, ภูมิทัศน์เมืองประวัติศาสตร์, การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม, เศรษฐกิจสร้างสรรค์, เมืองซีอาน

¹สาขาวิชาภาษาจีน คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์

¹Chinese Major, Faculty of Liberal Arts, Kalasin University

*Corresponding author; email: apinun.th@ksu.ac.th

Abstract

This article aims to analyze the role of historical and cultural heritage conservation in the economic and tourism development of Xi'an, China. It examines Xi'an as a historic city endowed with significant cultural capital, including the Xi'an City Wall, the Terracotta Army, the Giant Wild Goose Pagoda, and its historic urban areas. The article synthesizes concepts related to cultural heritage conservation, historic urban landscapes, cultural tourism, and sustainable development to explain the relationship between heritage conservation, economic value creation, urban image-building, and tourism experiences. The analysis indicates that Xi'an's cultural heritage functions not only as historical evidence but also as cultural capital capable of promoting the creative economy and service industries. However, urban expansion, the commercialization of heritage spaces, and contemporary tourist behavior may affect the authenticity and sustainability of heritage sites. Therefore, the article proposes that Xi'an's urban development should be pursued through heritage-based urban planning, the appropriate application of technology, community participation, and policy governance that maintains a balance between heritage conservation and long-term economic development.

Keywords: cultural heritage conservation, historic urban landscape, cultural tourism, creative economy, Xi'an

บทนำ

เมืองซีอาน² เป็นนครเก่าแก่ที่มีชื่อเสียงไปทั่วโลก เมืองแห่งนี้ยังคงอนุรักษ์และสืบทอดมรดกทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมอันทรงคุณค่าไว้ได้อย่างงดงาม ถือเป็นทรัพยากรอันโดดเด่นที่เกื้อหนุนต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเชิงลึกได้อย่างยั่งยืน (Wu, T. 2025) ด้วยประวัติศาสตร์ที่ยาวนานกว่า 3,000 ปี ทั้งยังเคยเป็นเมืองหลวงของจีนในหลายยุคสมัย เช่น ราชวงศ์โจว (1046–256 ปีก่อน ค.ศ.) ราชวงศ์ฉิน (221–207 ปีก่อน ค.ศ.) ราชวงศ์ฮั่น (202 ปีก่อน ค.ศ.–ค.ศ. 220) และราชวงศ์ถัง (ค.ศ. 618–907) ทำให้เมืองนี้กลายเป็นศูนย์กลางทางการปกครอง ศิลปะ ศาสนา และเศรษฐกิจมาตั้งแต่อดีต อีกทั้งยังเป็นจุดเริ่มต้นของเส้นทางสายไหม (Silk Road) ซึ่งเป็นเส้นทางการค้าโบราณที่เชื่อมโยงจีนกับภูมิภาคต่าง ๆ ในเอเชียกลาง

²ผู้วิจัยใช้การถอดเสียงคำทับศัพท์วิสามานยนามภาษาจีนที่ปรากฏในบทความนี้ด้วย เกณฑ์การถอดเสียงภาษาจีนแมนดารินด้วยอักษรวิไทย สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี (คณะกรรมการสืบค้นประวัติศาสตร์ไทยในเอกสารภาษาจีน, 2543)

ตะวันออกกลาง และยุโรป ส่งผลให้เมืองซีอานเป็นจุดยุทธศาสตร์ที่มีบทบาทสำคัญในการแลกเปลี่ยนสินค้า วัฒนธรรม เทคโนโลยี และองค์ความรู้ระหว่างจีนกับโลกภายนอก ขณะเดียวกันการพัฒนาเมืองซีอานผ่านมรดกทางวัฒนธรรมยังได้รับการส่งเสริมผ่านความร่วมมือระหว่างประเทศ ทั้งในระดับทวิภาคีและพหุภาคี โดยเฉพาะความร่วมมือกับองค์การยูเนสโก เมืองพี่เมืองน้องในต่างประเทศ และองค์กรระหว่างประเทศด้านวัฒนธรรมและการท่องเที่ยว ซึ่งมีบทบาทในการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ ถ่ายทอดเทคโนโลยีการอนุรักษ์สมัยใหม่ และส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในเวทีโลก ความร่วมมือเหล่านี้ยังก่อให้เกิดการจัดนิทรรศการระดับนานาชาติ การพัฒนาโครงการฟื้นฟูโบราณสถานร่วมกัน และการดึงดูดการลงทุนจากต่างประเทศ ซึ่งล้วนมีส่วนเสริมสร้างศักยภาพให้เมืองซีอานก้าวสู่การเป็นเมืองวัฒนธรรมนานาชาติอย่างยั่งยืน

ปัจจุบัน การอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมของเมืองซีอานกำลังเผชิญกับความท้าทายที่สำคัญ โดยเฉพาะผลกระทบจากการขยายตัวของเมืองและการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ซึ่งทำให้พื้นที่ทางประวัติศาสตร์หลายแห่งต้องถูกปรับเปลี่ยนเพื่อรองรับการขยายตัวของเศรษฐกิจ การพัฒนาเศรษฐกิจ (Economic Development) เป็นหนึ่งในภารกิจที่สำคัญของรัฐบาลทุกประเทศเพื่อสร้างความอยู่ดีกินดีการมีงานทำและคุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชนซึ่งเป็นประเด็นในเชิงเศรษฐศาสตร์ว่าด้วยการพัฒนา (ศิริภัสสรส์, 2566) การเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมทางสังคมและวัฒนธรรม ยังส่งผลต่อพฤติกรรมของประชากรและแนวโน้มของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว เช่น ความต้องการของนักท่องเที่ยวที่เปลี่ยนไปจากการเยี่ยมชมแหล่งประวัติศาสตร์เพียงอย่างเดียว ไปสู่การมองหาประสบการณ์ที่มีความทันสมัยและสะดวกสบายมากขึ้น ไข่มรดกทางประวัติศาสตร์เป็นปัจจัยสำคัญในการกระตุ้นการพัฒนาเศรษฐกิจและการท่องเที่ยว การผสมผสานระหว่างความสำคัญทางประวัติศาสตร์กับศักยภาพในการพัฒนาเมืองในด้านต่าง ๆ เมืองซีอานจึงจำเป็นต้องมีการปรับตัวทั้งในเชิงนโยบาย เทคโนโลยี และการบริหารจัดการ เพื่อรักษาความสมดุลระหว่างการอนุรักษ์และการพัฒนา เช่น การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อสแกนโบราณสถานแบบสามมิติ การจำลองเสมือนจริง (VR/AR) เพื่อสร้างประสบการณ์ใหม่ทางวัฒนธรรม การใช้ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ (GIS) เพื่อวางแผนอนุรักษ์พื้นที่อย่างแม่นยำ ตลอดจนส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นในการดูแลรักษาแหล่งประวัติศาสตร์ร่วมกับหน่วยงานรัฐ แม้งานจำนวนมากกล่าวถึงซีอานในฐานะแหล่งประวัติศาสตร์หรือเมืองท่องเที่ยว แต่งานที่สังเคราะห์มิติการอนุรักษ์ เศรษฐกิจ เทคโนโลยี และชุมชนร่วมกันยังมีจำกัด โดยเฉพาะการพิจารณาว่ามรดกทางวัฒนธรรมสามารถทำหน้าที่เป็นทั้งทุนทางประวัติศาสตร์ ทุนทางเศรษฐกิจ และกลไกการพัฒนาเมืองอย่างสมดุลได้อย่างไร ประเด็นดังกล่าวจึงเป็นช่องว่างสำคัญที่บทความนี้นำมาใช้เป็นฐานในการวิเคราะห์

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์และสังเคราะห์บทบาทของการอนุรักษ์มรดกทางประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรมของเมืองซีอานในฐานะกลไกสนับสนุนการพัฒนาเศรษฐกิจและการท่องเที่ยว โดยเน้นประเด็นความสมดุลระหว่างการอนุรักษ์ ความเป็นของแท้ การใช้เทคโนโลยี และการมีส่วนร่วมของชุมชน บทความนี้

จำกัดขอบเขตการพิจารณาในมิติการอนุรักษ์ การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เทคโนโลยี และเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในบริบทเมืองเซียน ทั้งนี้ การอนุรักษ์มรดกวัฒนธรรมถือเป็นภารกิจร่วมของภาครัฐ โดยเฉพาะหน่วยงานด้านวัฒนธรรม การท่องเที่ยว และการวางผังเมือง ตลอดจนองค์กรอนุรักษ์ หน่วยงานท้องถิ่น และภาคประชาสังคม ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการกำหนดนโยบาย ออกข้อกำหนดทางกฎหมาย ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชน และสนับสนุนการฟื้นฟูพื้นที่ประวัติศาสตร์อย่างเหมาะสม บทความนี้จึงมุ่งนำเสนอแนวทางการพัฒนาเมืองที่สามารถดำรงคุณค่าทางวัฒนธรรมควบคู่ไปกับการส่งเสริมเศรษฐกิจท้องถิ่นอย่างสมดุลและยั่งยืนในบริบทของเมืองเซียน

ความสำคัญของมรดกทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมในเมืองเซียน

มรดกทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมของเมืองเซียนมีบทบาทสำคัญในการสร้างอัตลักษณ์และความภาคภูมิใจให้กับเมืองและประเทศจีน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการพัฒนาเศรษฐกิจและอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว เมืองเซียนมีประวัติศาสตร์ยาวนานกว่า 3,000 ปี และเคยเป็นเมืองหลวงของ 13 ราชวงศ์ในประวัติศาสตร์จีน รวมทั้งราชวงศ์ฉิน ราชวงศ์ฮั่น และราชวงศ์ถัง (แอน โธนี, 2568) การมีสถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ เช่น สุสานจักรพรรดิฉินที่สิบเอ็ด หรือที่รู้จักในภาษาไทยว่า สุสานจิ๋นซีฮ่องเต้ (秦始皇陵) และสุสานทหารดินเผา (兵马俑) เป็นแหล่งมรดกสำคัญที่สะท้อนอำนาจทางการเมือง ศิลปะ และเทคโนโลยีของรัฐจีน ซึ่งเป็นหนึ่งในเจ็ดสิ่งมหัศจรรย์ของโลกยุคใหม่ ได้ทำให้เมืองเซียนเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของโลก สุสานนี้ถูกค้นพบในปี 1974 และเป็นสัญลักษณ์ของความยิ่งใหญ่ของจักรวรรดิฉิน โบราณสถานนี้มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม ทำให้เมืองเซียนมีมรดกทางวัฒนธรรมที่หลากหลายและมีค่าทางประวัติศาสตร์ (Wang, และคณะ. 2567)

การอนุรักษ์มรดกทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมในเมืองเซียนได้ดำเนินการอย่างเป็นระบบ เช่น ในช่วงคริสต์ศตวรรษที่ 20 เป็นต้นมา องค์การยูเนสโก (UNESCO) และสมาคมโบราณสถานระหว่างประเทศ (ICOMOS) ได้เสนออนุสัญญา กฎบัตร ข้อเสนอ รวมถึงเอกสารเชิงนโยบายหลายฉบับ เพื่อสนับสนุนการสร้าง ความยั่งยืนของมรดกทางประวัติศาสตร์ (Wang et al., 2019) และได้ขยายไปสู่การศึกษาเกี่ยวกับภูมิทัศน์เมืองประวัติศาสตร์ (historical urban landscapes) ซึ่งแนวคิด “ภูมิทัศน์เมืองประวัติศาสตร์” (Historic Urban Landscape: HUL) นี้ได้รับการกล่าวถึงเป็นครั้งแรกใน เอกสาร Vienna Memorandum เมื่อปี ค.ศ. 2005 (UNESCO, 2005) ซึ่งได้เน้นย้ำว่า การพัฒนาเมืองควรให้ความสำคัญกับ HUL โดยเฉพาะจากการดำเนินการดังกล่าว องค์การยูเนสโกจึงได้ประกาศใช้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับภูมิทัศน์เมืองประวัติศาสตร์ (Recommendation on the Historic Urban Landscape) ในปี ค.ศ. 2011 (UNESCO, 2011) ซึ่งนับเป็นหมุดหมายสำคัญที่ทำให้มิติของภูมิทัศน์ทางวัฒนธรรมถูกนำเข้าสู่พื้นที่เมืองในแวดวงการอนุรักษ์มรดก และได้กลายเป็นแนวทางใหม่ใน

การขึ้นำการอนุรักษ์ การวางผัง และการบริหารจัดการเมืองที่มีลักษณะซับซ้อนมากขึ้น หรือแม้แต่การใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ในการช่วยอนุรักษ์สิ่งต่าง ๆ ให้คงสภาพเดิมก็ดำเนินการหลายมิติ เช่น การใช้เทคโนโลยีการสแกนสามมิติในการศึกษาสุสานทหารดินเผา และการสร้างห้องเก็บรักษาทหารดินเผาที่ได้รับการออกแบบพิเศษเพื่อควบคุมความชื้นและอุณหภูมิที่มีผลกระทบต่อโบราณสถาน โดยการใช้เทคนิคเหล่านี้เพื่อป้องกันการสูญเสียหรือการเสื่อมสภาพของโบราณสถานจากปัจจัยทางธรรมชาติ การบูรณะกำแพงเมืองซีอานซึ่งเป็นหนึ่งในกำแพงเมืองที่ได้รับการอนุรักษ์ไว้อย่างดีที่สุดในปัจจุบัน ยังได้ดำเนินการรักษาสภาพเดิมของกำแพงโดยใช้วัสดุที่คล้ายคลึงกับวัสดุเดิมในการซ่อมแซม

ดังนั้น เมืองซีอานสามารถใช้ทรัพยากรทางวัฒนธรรมเหล่านี้ในการสร้างรายได้จากอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว และส่งเสริมการศึกษาเกี่ยวกับมรดกทางวัฒนธรรมจีนให้กับทั้งชาวจีนและชาวต่างชาติ มรดกทางวัฒนธรรมในเมืองซีอานจึงไม่เพียงแต่เป็นสัญลักษณ์ของประวัติศาสตร์ที่มีคุณค่าทางวัฒนธรรม แต่ยังเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งเสริมการเติบโตทางเศรษฐกิจและการท่องเที่ยว (Zhu, 2019) การอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนจึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้เมืองซีอานรักษาคุณค่าทางประวัติศาสตร์และความเป็นเอกลักษณ์ของตน พร้อมทั้งสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจที่ยั่งยืนสำหรับท้องถิ่นและประเทศจีนในระยะยาว ที่กล่าวมาข้างต้น การเติบโตทางเศรษฐกิจและการขยายตัวของเมืองอย่างรวดเร็วได้นำมาซึ่งผลกระทบทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อมรดกทางวัฒนธรรม เช่น การบุกรุกพื้นที่ประวัติศาสตร์ การเสื่อมสภาพของโบราณสถาน และการลดทอนคุณค่าดั้งเดิมของชุมชนเก่า การขาดกลไกควบคุมหรือการพัฒนาโดยไม่คำนึงถึงบริบททางวัฒนธรรม อาจส่งผลให้เมืองสูญเสียเอกลักษณ์และเสน่ห์เฉพาะตัวในระยะยาว ดังนั้น การกำหนดนโยบายการอนุรักษ์ที่ชัดเจน การมีส่วนร่วมของชุมชน และการใช้เทคโนโลยีร่วมกับภูมิปัญญาท้องถิ่นในการฟื้นฟูและจัดการพื้นที่จึงเป็นสิ่งจำเป็น เพื่อรักษาคุณค่าทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมของซีอานให้ยังคงเป็นมรดกอันล้ำค่าสำหรับคนรุ่นหลัง และสร้างสมดุลระหว่างการอนุรักษ์กับการพัฒนาเมืองในอนาคต

บทบาทของการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมต่อเศรษฐกิจและการท่องเที่ยวของเมืองซีอาน

การอนุรักษ์มรดกทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมในเมืองซีอานมีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจและการท่องเที่ยวของเมืองที่มีประวัติศาสตร์ยาวนานและมรดกทางวัฒนธรรมที่โดดเด่น การรักษา มรดกเหล่านี้ไม่เพียงแต่ช่วยรักษาคุณค่าทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมของเมือง แต่ยังเป็นเครื่องมือสำคัญในการดึงดูดนักท่องเที่ยวทั้งในและต่างประเทศ อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเชิงมรดกไม่ได้มีเพียงคุณค่าทางเศรษฐกิจเท่านั้น แต่ยังสะท้อนอัตลักษณ์ของเมือง ทั้งในด้านประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม วิทยาศาสตร์ และสังคม ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญของการพัฒนาอย่างยั่งยืน (Zhang, 2024) การท่องเที่ยวนับเป็นอุตสาหกรรมที่มีบทบาทสำคัญอย่างมากต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของหลายประเทศทั่วโลก (ดาร์ริน วรณทรัพย์ และคณะ, 2561) และธุรกิจ

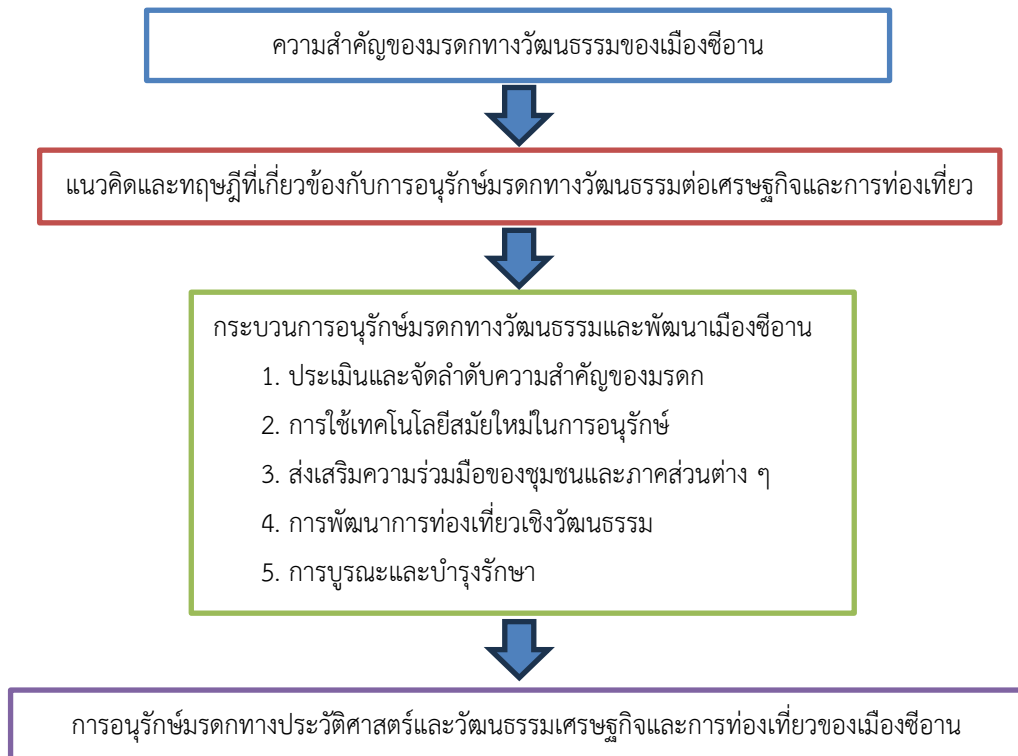
ที่เกี่ยวข้องอย่างมหาศาล เช่น โรงแรม ร้านอาหาร และอุตสาหกรรมบริการอื่น ๆ เมืองซีอานมีแหล่งมรดกทางวัฒนธรรมที่สำคัญ เช่น สุสานทหารดินเผา กำแพงเมืองซีอาน และหอรบขึงซีอาน ซึ่งเป็นจุดหมายปลายทางของนักท่องเที่ยวจำนวนมาก เขตย่านฝ่งจื่อเฉิง (纺织城) ซึ่งเป็นพื้นที่อุตสาหกรรมสิ่งทอเดิม ปัจจุบันได้กลายเป็นหนึ่งในพื้นที่ที่มีศักยภาพในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงมรดกอุตสาหกรรมที่สำคัญ (Zhang, 2024) โดยพบว่าแม้จะมีอุปสรรคเรื่องโครงสร้างพื้นฐานและกลไกการบริหาร แต่ยังสามารถพลิกฟื้นเป็นแหล่งเรียนรู้ทางวัฒนธรรมร่วมสมัยได้ หากได้รับความร่วมมือจากภาคส่วนต่าง ๆ อย่างรอบด้าน รายได้จากการท่องเที่ยวคิดเป็นสัดส่วนสำคัญของเศรษฐกิจท้องถิ่น โดยมีอุตสาหกรรมโรงแรม ร้านอาหาร และธุรกิจบริการ ที่เกี่ยวข้องเติบโตควบคู่ไปกับการพัฒนาแหล่งมรดกทางวัฒนธรรม รัฐบาลจีนมีนโยบายส่งเสริมการอนุรักษ์โบราณสถานผ่านการจัดสรรกองทุนพิเศษควบคู่กับการสนับสนุนจากองค์กรระหว่างประเทศ เมืองซีอานได้นำเทคโนโลยีดิจิทัล เช่น Virtual Reality (VR) และ Augmented Reality (AR) มาใช้ในการยกระดับการนำเสนอข้อมูลทางประวัติศาสตร์ โดยบูรณาการเข้ากับกิจกรรมวัฒนธรรม อาทิ เทศกาลโคมไฟและการแสดงประวัติศาสตร์ เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงประสบการณ์อย่างมีประสิทธิภาพ การบูรณะโบราณสถานดำเนินการภายใต้แนวทางที่กำหนดโดย UNESCO และหน่วยงานด้านวัฒนธรรมของจีน (UNESCO, 2005) มีมาตรการจำกัดจำนวนนักท่องเที่ยวในบางพื้นที่เพื่อป้องกันความเสียหายต่อแหล่งมรดก ทั้งนี้ ตามแผนพัฒนาวัฒนธรรมและการท่องเที่ยวระยะ 5 ปี ฉบับที่ 14 ของนครซีอาน (พ.ศ. 2564–2568) ได้ตั้งเป้าหมายให้จำนวนนักท่องเที่ยวรวมเพิ่มขึ้นเป็น 400 ล้านคน-ครั้ง และมีรายได้รวมจากการท่องเที่ยว 500,000 ล้านหยวน ภายในปี พ.ศ. 2568 (สำนักงานวัฒนธรรมและการท่องเที่ยวมณฑลส่านซี, 2564) การพัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์ผ่านการผลิตของทีระลึกเชิงวัฒนธรรมและการพัฒนาสื่อดิจิทัลเกี่ยวกับแหล่งประวัติศาสตร์เป็นส่วนหนึ่งของยุทธศาสตร์การส่งเสริมการท่องเที่ยวดังกล่าว (Xi'an Daily, 2024)

แนวทางการอนุรักษ์ของซีอานควรพิจารณาใน 5 มิติ เพื่อรองรับการเติบโตของเมืองซีอาน

ตั้งแต่อดีตมนุษยชาติได้มีการประกอบกิจกรรมท่องเที่ยวมาโดยตลอด และเมื่อสังคมมีความก้าวหน้า กิจกรรมเหล่านั้นก็ได้พัฒนาเข้าสู่ “อุตสาหกรรมท่องเที่ยวสมัยใหม่” จนค่อย ๆ ก่อเกิดเป็นอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวที่มีโครงสร้างใหญ่โตและทรงอิทธิพลอย่างลึกซึ้ง (Zhu, 2019) การอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมจึงมีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจและการท่องเที่ยวในเมืองซีอาน เมืองที่มีประวัติศาสตร์ยาวนานและมรดกทางวัฒนธรรมที่โดดเด่น การรักษามรดกเหล่านี้ไม่เพียงแต่ช่วยรักษาคุณค่าทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมของเมือง แต่ยังเป็นเครื่องมือสำคัญในการดึงดูดนักท่องเที่ยวทั้งในและต่างประเทศ มีนโยบายจำกัดการก่อสร้างอาคารสูงในเขตเมืองเก่าเพื่อรักษาทัศนียภาพของแหล่งมรดกทางวัฒนธรรม การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างของเมืองเก่าโดยยึดโยงกับมรดกวัฒนธรรม ทำให้เกิดควมมีชีวิตชีวาของพื้นที่เดิม และสะท้อนคุณค่า

เชิงวัฒนธรรมของเมืองในบริบทใหม่ (Jiang, 2024) มีการกำหนดเขตอนุรักษ์พิเศษรอบสถานที่สำคัญ เช่น กำแพงเมืองซีอาน และเขตพระราชวังถึงตะวันออก เพื่อควบคุมการใช้พื้นที่อย่างเหมาะสม ล้วนเป็นแนวทางที่ได้รับการยอมรับจากหน่วยงานด้านมรดกวัฒนธรรม (ปารณีย์ บุญไชย และคณะ, 2563) การใช้เทคโนโลยีการสแกน 3 มิติในการบูรณะโบราณสถานช่วยให้สามารถจำลองโครงสร้างที่เสื่อมสภาพและทำการบูรณะได้อย่างถูกต้องตามหลักวิทยาศาสตร์ ซึ่งนักท่องเที่ยวสามารถสัมผัสประสบการณ์แบบเสมือนจริงที่ลึกซึ้งยิ่งขึ้น การออกกฎหมายและข้อบังคับเกี่ยวกับการดูแลรักษามรดกทางวัฒนธรรม เช่น พระราชบัญญัติคุ้มครองมรดกวัฒนธรรมของจีน มีบทลงโทษสำหรับการบุกรุกหรือทำลายแหล่งโบราณคดี แนวทางการพัฒนาแหล่งมรดกควรคำนึงถึงความเป็น “ของแท้” (authenticity) ของแหล่งโบราณสถาน โดยหลีกเลี่ยงการเปลี่ยนแปลงพื้นที่จนสูญเสียคุณค่าดั้งเดิม พร้อมส่งเสริมการมีส่วนร่วมของสาธารณชนและการถ่ายทอดองค์ความรู้ (Zhang, 2024) เมืองซีอานยังให้ความรู้แก่ประชาชนผ่านพิพิธภัณฑ์ ศูนย์ข้อมูล และการบรรยายพิเศษ พิพิธภัณฑ์ที่จัดแสดงโบราณสถาน ณ สถานที่จริง ส่งเสริมการผสมผสานระหว่างการศึกษา การอนุรักษ์ และการมีส่วนร่วมของสาธารณะอย่างลึกซึ้ง (Jiang, 2024) รวมถึงพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวที่ลดผลกระทบต่อโบราณสถาน การดำเนินงานในแนวทางนี้ทั้งจากภาครัฐและภาคประชาชนได้ช่วยกันสร้างสรรค์ภาพลักษณ์ใหม่ของเมืองซีอานในฐานะ “เมืองวัฒนธรรม” ซึ่งสะท้อนถึงแนวทางการพัฒนาเมืองในศตวรรษที่ 21 ที่เน้นความยั่งยืนทางวัฒนธรรม เศรษฐกิจ และสังคมอย่างเป็นระบบ เมื่อพิจารณาบทบาทของมรดกทางวัฒนธรรมต่อเศรษฐกิจและการท่องเที่ยว การอนุรักษ์จึงไม่เพียงเกี่ยวข้องกับการรักษาประวัติศาสตร์ แต่ยังเป็นแนวทางสำคัญในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในซีอาน ดังนี้

กรอบแนวคิดเกี่ยวกับมรดกทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมของเมืองสีจื่ออัน

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการพัฒนาเศรษฐกิจและการท่องเที่ยวของเมืองสีจื่ออัน

จากกรอบแนวคิดเกี่ยวกับมรดกทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมของเมืองสีจื่ออันโดยใช้มรดกทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมมาดำเนินการวิเคราะห์และออกแบบแนวทางการอนุรักษ์มรดกทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมควบคู่ไปกับการส่งเสริมเศรษฐกิจและการท่องเที่ยวของเมืองสีจื่ออัน การพัฒนานี้อาศัยองค์ประกอบสำคัญ 5 ประการ ได้แก่

1) **ประเมินและจัดลำดับความสำคัญของมรดก** องค์การ UNESCO กำหนดเกณฑ์การประเมินมรดกทางวัฒนธรรมโดยพิจารณาจากความเป็นเอกลักษณ์ ความสำคัญทางประวัติศาสตร์และสถาปัตยกรรม และคุณค่าทางจิตวิญญาณ การประเมินมรดกทางวัฒนธรรมในเมืองสีจื่ออันใช้เกณฑ์ดังกล่าวร่วมกับแนวทางของหน่วยงานภายในประเทศจีน รวมถึงการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนท้องถิ่นและนักวิชาการด้านโบราณคดี วิธีการประเมินประกอบด้วยการสำรวจภาคสนาม การสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ การวิเคราะห์เอกสารทางประวัติศาสตร์ และการใช้เทคโนโลยี GIS ในการระบุตำแหน่งและคุณลักษณะของแหล่งมรดกทางวัฒนธรรม แหล่งมรดกสำคัญของสีจื่ออันที่ได้รับการจัดลำดับความสำคัญ ได้แก่ สุสานทหารดินเผาของจักรพรรดิจินซีฮงเต๋

กำแพงเมืองซีอาน หอระฆังซีอานและหอกลองซีอาน วัดฝ่าเหมิน และเขตเมืองเก่าที่มีสถาปัตยกรรมสมัยราชวงศ์ถังและราชวงศ์หมิง (ค.ศ. 1368–1644)

ภาพที่ 2 สุสานทหารดินเผาและกำแพงเมืองซีอาน

ที่มา : Baijiahao (2023: ออนไลน์)

2) การใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ในการอนุรักษ์ การอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมของเมืองซีอานได้นำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการดูแล บำรุงรักษา และส่งเสริมการเข้าถึงข้อมูลทางวัฒนธรรม เทคโนโลยีที่ถูกนำมาใช้ประกอบด้วย

2.1) การสแกนสามมิติ (3D Scanning) ถูกนำมาใช้ในการเก็บข้อมูลสภาพแหล่งมรดกทางวัฒนธรรมของซีอานโดยใช้แสงเลเซอร์เพื่อสร้างแบบจำลองดิจิทัลที่มีความแม่นยำสูง ตัวอย่างการประยุกต์ใช้ เช่น การสแกนกำแพงเมืองซีอานเพื่อประเมินโครงสร้างและการเสื่อมสภาพของอิฐและปูน

2.2) ระบบเสมือนจริง Virtual Reality (VR) และ Augmented Reality (AR) ถูกนำมาใช้เพื่อสร้างประสบการณ์เสมือนจริงในการเยี่ยมชมสถานที่สำคัญ เช่น การจำลองภาพของสุสานทหารดินเผาในช่วงที่มีสีสันสมบูรณ์ก่อนที่จะเสื่อมสภาพไป

2.3) แบบจำลองเสมือนจริง Digital Twin ถูกใช้เพื่อสร้างแบบจำลองแหล่งมรดกที่สามารถติดตามการเปลี่ยนแปลงของโบราณสถานแบบเรียลไทม์ โดยใช้ข้อมูลจากเซ็นเซอร์ที่ติดตั้งในพื้นที่สำคัญ เช่น ฐานของกำแพงเมือง

2.4) ระบบปัญญาประดิษฐ์ (AI) และ Machine Learning ถูกนำมาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลจากภาพถ่ายดาวเทียมและการสแกนพื้นผิวเพื่อระบุแนวโน้มการเสื่อมสภาพของแหล่งมรดก

3. ส่งเสริมความร่วมมือของชุมชนและภาคส่วนต่าง ๆ การอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมของซีอานอาศัยการทำงานร่วมกันระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และชุมชนท้องถิ่น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องประกอบด้วยสำนักบริหารมรดกทางวัฒนธรรมแห่งชาติจีน คณะกรรมการมรดกโลกแห่งซีอาน และมหาวิทยาลัยที่มีการศึกษาด้านโบราณคดีและสถาปัตยกรรม เช่น มหาวิทยาลัยซีอานเจียวทง (Xi'an Jiaotong University) และมหาวิทยาลัย

ซีอาน (Xi'an University) สำหรับการศึกษาสถาปัตยกรรม ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมผ่านการเข้าร่วมกิจกรรมฝึกอบรมด้านการอนุรักษ์ เช่น โครงการ "ผู้พิทักษ์มรดก" ที่จัดขึ้นโดยหน่วยงานท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมให้ประชาชนตระหนักถึงความสำคัญของมรดกทางวัฒนธรรม การท่องเที่ยวเชิงชุมชนถูกนำมาใช้เพื่อส่งเสริมเศรษฐกิจในพื้นที่ เช่น โครงการท่องเที่ยววัฒนธรรมในย่านมุสลิมซีอานซึ่งส่งเสริมให้ชาวบ้านมีบทบาทในการเป็นมัคคุเทศก์ท้องถิ่น และการดำเนินธุรกิจเกี่ยวกับอาหารพื้นเมือง ภาคเอกชนสนับสนุนการอนุรักษ์ผ่านการระดมทุนและการบริจาค เช่น การสนับสนุนจากบริษัทเทคโนโลยีที่ให้ทุนในการพัฒนาแพลตฟอร์มดิจิทัลเพื่อให้ข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งมรดกผ่านแอปพลิเคชันมือถือ รัฐบาลนครซีอานมีบทบาทหลักในการขับเคลื่อนแบรนด์การท่องเที่ยว โดยใช้ข้อความประชาสัมพันธ์ที่ว่า พันปีนครโบราณ มาเยือนฉางอัน “千年古都·常来长安” เป็นชื่อเดิมของเมืองซีอาน มาใช้เพื่อสร้างภาพจำทางประวัติศาสตร์ของเมือง (Zhang, 2024)

ภาพที่ 3 กิจกรรมวันอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมและธรรมชาติแห่งชาติ โครงการ "ผู้พิทักษ์มรดก"

ที่มา : Baijiahao (2021 : ออนไลน์)

4. การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของซีอานเน้นการผสมผสานเทคโนโลยีกับมรดกทางประวัติศาสตร์เพื่อเพิ่มมูลค่าและประสบการณ์ของนักท่องเที่ยว พิพิธภัณฑ์สุสานทหารดินเผาใช้เทคโนโลยีแสงและเสียงในการจำลองฉากทางประวัติศาสตร์ของราชวงศ์ฉิน รวมถึงการใช้แอปพลิเคชันที่ให้ข้อมูลลึกลับเกี่ยวกับนักรบทหารดินเผา การแสดงศิลปวัฒนธรรม เช่น การแสดงบทเพลงแห่งความโศกนิรันดร์ (The Song of Everlasting Sorrow) ที่ใช้ฉากและเครื่องแต่งกายที่จำลองจากสมัยราชวงศ์ถึงเป็นส่วนสำคัญในการดึงดูดนักท่องเที่ยว การพัฒนาสินค้าท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้อง เช่น การผลิตของที่ระลึกจำลองโบราณวัตถุและงานหัตถกรรมดั้งเดิมของซีอานถูกส่งเสริมเพื่อสร้างรายได้แก่ชุมชนท้องถิ่น ผลกระทบทางเศรษฐกิจของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมสะท้อนได้จากสถิติของนครซีอาน โดยในปี ค.ศ. 2023 เมืองซีอานต้อนรับนักท่องเที่ยวประมาณ 278 ล้านคน-ครั้ง และมีรายได้รวมจากการท่องเที่ยวประมาณ 335,039 ล้านหยวน เพิ่มขึ้นจากปีก่อนหน้าร้อยละ 33.1 และร้อยละ 65 ตามลำดับ ถือเป็นสถิติสูงสุดเป็นประวัติการณ์

(People's Daily Online, 2024) การเติบโตของการท่องเที่ยวส่งผลให้มีการขยายตัวของธุรกิจที่เกี่ยวข้อง เช่น โรงแรม ร้านอาหาร และธุรกิจนำเที่ยว ซึ่งสร้างการจ้างงานให้กับประชาชนในท้องถิ่น

ภาพที่ 4 การแสดงบทเพลงแห่งความโศกนिरันตร์ (The Song of Everlasting Sorrow)

ที่มา : Sohu (2024 : ออนไลน์)

5. การบูรณะและบำรุงรักษา การบูรณะโบราณสถานในเมืองซีอานอาศัยหลักการบูรณะตามหลักการของ ICOMOS : สภานานาชาติเพื่ออนุรักษ์โบราณสถานและแหล่งมรดกทางวัฒนธรรม (International Council on Monuments and Sites) และมาตรฐานของ UNESCO : องค์การการศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ กระบวนการบูรณะกำแพงเมืองซีอานใช้วัสดุที่คล้ายคลึงกับวัสดุเดิม เช่น อิฐที่ผลิตขึ้นจากเทคนิคโบราณเพื่อรักษาความเป็นต้นฉบับ การบูรณะสุสานทหารดินเผาเน้นการคงสภาพดั้งเดิมของรูปปั้น โดยใช้เทคโนโลยีการสแกน 3 มิติในการวิเคราะห์โครงสร้างและการสร้างชิ้นส่วนจำลองเพื่อนำมาประกอบแทนส่วนที่สูญหาย การศึกษาวิจัยด้านธรณีวิทยาถูกนำมาใช้ในการวิเคราะห์ปัจจัยด้านสภาพดินและความชื้นที่อาจส่งผลต่อการเสื่อมสภาพของแหล่งมรดก โดยมีการติดตั้งระบบควบคุมความชื้นและอุณหภูมิภายในพื้นที่สำคัญ เช่น ภายในห้องใต้ดินของสุสาน มาตรการป้องกันภัยพิบัติถูกนำมาใช้เพื่อปกป้องแหล่งมรดกจากแผ่นดินไหวและน้ำท่วม โดยมีการเสริมโครงสร้างรองรับในจุดที่มีความเสี่ยงสูง เช่น กำแพงเมืองและวัดโบราณ การบำรุงรักษาเป็นระยะดำเนินการผ่านการตรวจสอบสภาพแหล่งมรดกทุกปีโดยทีมผู้เชี่ยวชาญด้านโบราณคดีและวิศวกรรมอนุรักษ์

การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมที่รวดเร็วของเมืองซีอานมอบทั้งโอกาสและความท้าทายที่ไม่เคยมีมาก่อนให้แก่อุตสาหกรรมท่องเที่ยว

การอนุรักษ์มรดกทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมเพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจและการท่องเที่ยวของเมืองชีอาน

ชีอานเป็นเมืองที่อุดมไปด้วยทรัพยากรทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม มีพื้นฐานทางอุตสาหกรรมที่มั่นคง และมีศักยภาพทางการตลาดที่กว้างขวาง มรดกทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมของเมืองเหล่านี้จึงเป็นปัจจัยสำคัญที่ผลักดันเศรษฐกิจและการท่องเที่ยวของเมืองในระดับนานาชาติ (Qian, et.al., 2025) ด้วยความโดดเด่นของสถานที่ทางประวัติศาสตร์ที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว เช่น สุสานทหารดินเผาของจักรพรรดิฉินซีฮ่องเต้ และกำแพงเมืองชีอาน สิ่งเหล่านี้ไม่เพียงแต่เป็นเครื่องหมายแห่งอดีตที่รุ่งโรจน์ของเมืองชีอานเท่านั้น แต่ยังเป็นสิ่งที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวจากทั่วทุกมุมโลกให้เข้ามาเยี่ยมชมและสัมผัสกับความเป็นมาอันยาวนานของเมือง ซึ่งผลที่ตามมาคือการกระตุ้นการเจริญเติบโตของธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในด้านต่าง ๆ เช่น โรงแรม ร้านอาหาร และการค้าของที่ระลึก โดยการพัฒนาด้านเศรษฐกิจท้องถิ่นนั้นมีรากฐานมาจากคุณค่าทางวัฒนธรรมที่ได้รับการอนุรักษ์ไว้อย่างพิถีพิถัน ในแง่ของการขับเคลื่อนเศรษฐกิจ ภาพลักษณ์ของเมืองชีอานที่ผสมผสานระหว่างอดีตและปัจจุบันได้สร้างความน่าเชื่อถือและความโดดเด่นให้กับเมืองนี้ ทำให้นักลงทุนทั้งในและต่างประเทศมองเห็นศักยภาพในการพัฒนาธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวและวัฒนธรรม ตัวอย่างเช่น การพัฒนาพื้นที่รอบ ๆ กำแพงเมืองชีอานให้กลายเป็นศูนย์กลางกิจกรรมทางวัฒนธรรมและงานเทศกาลประจำปี ซึ่งไม่เพียงแต่ช่วยส่งเสริมการท่องเที่ยวในช่วงเทศกาลเท่านั้น แต่ยังเป็นการกระตุ้นให้เกิดการลงทุนในด้านบริการและโครงสร้างพื้นฐานที่เกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่อง

การอนุรักษ์มรดกทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมยังเป็นเครื่องมือสำคัญในการรักษาอัตลักษณ์และความภาคภูมิใจของประชาชนในพื้นที่ การสร้างพื้นที่วัฒนธรรมในเมืองเป็นปัจจัยสำคัญในการอนุรักษ์และส่งเสริมมรดกทางวัฒนธรรม ซึ่งมีผลต่อการสร้างอัตลักษณ์และความภาคภูมิใจของประชาชน (Zhu, 2024) เมืองชีอานซึ่งเคยเป็นเมืองหลวงและศูนย์กลางการปกครองของหลายราชวงศ์ในอดีต นอกจากจะมีมรดกทางวัฒนธรรมที่ล้ำค่าแล้ว ยังมีศิลปะและงานฝีมือพื้นบ้านที่สืบทอดกันมาอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็นส่วนสำคัญในการสร้างความรู้สึกเชื่อมโยงระหว่างอดีตและปัจจุบันของชุมชนท้องถิ่น ส่งผลให้เกิดความสามัคคีและความยั่งยืนในสังคม ประเด็นอีกด้านหนึ่งที่มีความสำคัญคือผลกระทบเชิงบวกต่อธุรกิจท้องถิ่น เมื่อมีนักท่องเที่ยวจำนวนมากเข้ามาเยี่ยมชมสถานที่สำคัญเหล่านี้ ผู้ประกอบการในพื้นที่จึงมีโอกาสนิยามในการขยายธุรกิจและพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่สอดคล้องกับวัฒนธรรมท้องถิ่น ไม่ว่าจะเป็นการจัดจำหน่ายสินค้าหัตถกรรม การจัดแสดงศิลปะพื้นบ้าน หรือแม้กระทั่งการเปิดโรงงานผลิตของที่ระลึกที่มีการออกแบบอิงจากประวัติศาสตร์ของเมืองชีอาน สามารถนำสิ่งเหล่านี้มาพัฒนาให้กลายเป็นจุดขายที่มีมูลค่าเพิ่มสูง ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างงานและรายได้ให้กับชุมชน อีกทั้งการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว เช่น การปรับปรุงระบบขนส่งสาธารณะ การ

พัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกในพื้นที่ท่องเที่ยว และการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการประชาสัมพันธ์ ก็เป็นส่วนหนึ่งที่ช่วยให้มรดกทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมของเมืองสามารถเข้าถึงนักท่องเที่ยวได้ง่ายขึ้น การจัดทำพินิจภัณฑ์ออนไลน์และการพัฒนาแอปพลิเคชันนำเที่ยวเป็นตัวอย่างที่ชัดเจนของการบูรณาการเทคโนโลยีเข้ากับการอนุรักษ์ ซึ่งไม่เพียงแต่ช่วยเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับมรดกวัฒนธรรมให้เป็นที่รู้จักในวงกว้าง แต่ยังสร้างประสบการณ์ใหม่ ๆ ให้กับนักท่องเที่ยวในยุคดิจิทัล ด้านการบริหารจัดการมรดกทางวัฒนธรรมในเมืองก็ยังคงต้องเผชิญกับความท้าทายหลายประการ แม้จะมีนโยบายและโครงการส่งเสริมจากภาครัฐที่เข้มแข็ง แต่การใช้งานพื้นที่ในรูปแบบเชิงพาณิชย์ที่เพิ่มขึ้นอาจส่งผลให้เกิดการลดทอนคุณค่าทางวัฒนธรรมลงได้ หากไม่มีการวางแผนและบริหารจัดการที่เหมาะสม ตัวอย่างที่พบเห็นได้ชัดคือการเปลี่ยนแปลงพื้นที่รอบ ๆ สถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ไปในทิศทางของการพัฒนาเชิงพาณิชย์มากเกินไป ซึ่งอาจทำให้ภาพลักษณ์ที่เป็นเอกลักษณ์ของเมืองเสื่อมสลายลง สูญเสียความบริสุทธิ์และลดทอนความดึงดูดของนักท่องเที่ยว

การพัฒนาเมืองจำเป็นต้องอาศัยบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ มีกระบวนการ วิธีการ และเป้าหมายที่ชัดเจน เพื่อขับเคลื่อนเมืองไปสู่การเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้แนวทางการผสมผสานระหว่างการอนุรักษ์มรดกทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมกับการพัฒนาเศรษฐกิจในเมืองถือเป็นประเด็นที่มีความละเอียดอ่อนและต้องการความสมดุลอย่างยิ่ง โดยเฉพาะเมื่อพิจารณาจากมุมมองด้านการตลาด การท่องเที่ยว ควบคู่กับการรักษาอัตลักษณ์ของเมือง ผู้บริหารและนักวางนโยบายจำเป็นต้องตระหนักถึงความต้องการของนักท่องเที่ยวยุคใหม่ไปพร้อมกับการธำรงคุณค่าทางวัฒนธรรมดั้งเดิม เมืองจึงมีความจำเป็นในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ระยะยาวที่ไม่ได้เน้นเพียงการเพิ่มรายได้ในระยะสั้น แต่ตั้งเป้าไปยังการพัฒนาที่ยั่งยืนในระยะยาว โดยใช้มรดกทางประวัติศาสตร์เป็นแกนกลางในการขับเคลื่อน นอกจากมรดกเหล่านี้จะเป็นสัญลักษณ์แห่งความรุ่งเรืองในอดีตแล้ว ยังเป็นทรัพยากรที่มีคุณค่าในการสร้างสรรค์เศรษฐกิจสร้างสรรค์และอุตสาหกรรมท่องเที่ยว ให้สอดคล้องกับยุคสมัย ความสำเร็จในการบูรณาการมรดกทางวัฒนธรรมเข้ากับการพัฒนาเศรษฐกิจจะช่วยเสริมสร้างความสามารถในการแข่งขันของเมืองในระดับนานาชาติ และวางรากฐานสู่ความมั่นคงทางเศรษฐกิจในระยะยาว ทั้งนี้ การดำเนินงานจะเกิดประสิทธิผลได้อย่างแท้จริง ต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วน ไม่ว่าจะเป็นภาครัฐ ภาคเอกชน หรือชุมชนท้องถิ่น เพื่อเปลี่ยนมรดกทางประวัติศาสตร์ให้เป็นพลังขับเคลื่อนเมืองอย่างยั่งยืนในบริบทของโลกาภิวัตน์ และเสริมสร้างความแข็งแกร่งให้กับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวทั้งในระดับประเทศและภูมิภาค

บทสรุป

เมืองสีอานสามารถพัฒนาเศรษฐกิจและอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวโดยใช้มรดกทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมเป็นฐานในการพัฒนา แม้ต้องเผชิญกับความท้าทายในการรักษาสมดุลระหว่างการอนุรักษ์กับการเติบโตทางเศรษฐกิจ การวางแผนเชิงนโยบายที่ยึดหลักการพัฒนายั่งยืนจึงมีความจำเป็น เพื่อธำรงเอกลักษณ์ทางประวัติศาสตร์ของเมืองควบคู่กับการตอบสนองต่อความต้องการของนักท่องเที่ยวร่วมสมัย มรดกทางวัฒนธรรมในฐานะทรัพยากรเพื่อการพัฒนา จำเป็นต้องได้รับการใช้ประโยชน์อย่างรอบคอบ โดยเน้นการรักษาคุณค่าในระยะยาว ทั้งในเชิงกายภาพและเชิงนามธรรม การมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นและการส่งเสริมแนวทางการพัฒนาแบบมีส่วนร่วม จะช่วยเสริมสร้างศักยภาพของเศรษฐกิจฐานรากและเป็นรากฐานของการพัฒนาเมืองอย่างยั่งยืน นอกจากนี้ การอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมยังมีบทบาทสำคัญในการเสริมสร้างอัตลักษณ์ของเมืองในเวทีโลก ผ่านการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ เช่น การสแกนสามมิติ การจำลองภาพเสมือนจริง (VR/AR) และแอปพลิเคชันนำเที่ยว ที่ช่วยยกระดับประสบการณ์ของนักท่องเที่ยวให้มีความทันสมัยและเข้าถึงง่ายขึ้น ขณะเดียวกัน การเปิดพื้นที่ให้ชุมชนมีบทบาทในกระบวนการอนุรักษ์ เช่น การจัดกิจกรรมทางวัฒนธรรมและการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น ถือเป็นกลไกสำคัญที่ทำให้การอนุรักษ์เป็นพลังร่วมของสังคม ไม่ใช่เพียงหน้าที่ของรัฐเท่านั้น เมืองสีอานจึงเป็นกรณีศึกษาที่สะท้อนให้เห็นถึงศักยภาพของการใช้มรดกทางวัฒนธรรมเป็นเครื่องมือในการพัฒนาเมืองอย่างสมดุล ทั้งในมิติของเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม โดยไม่ละเลยต่อความเป็น “ของแท้” ของมรดกที่เมืองนั้นถือครอง

มรดกทางวัฒนธรรมเป็นสิ่งที่แสดงถึงประวัติความเป็นมาและความภูมิใจของคนในท้องถิ่น (พระครูสังฆรักษ์ทรงพรพรณ ขยทตโต, 2563) ทั้งส่งผลโดยตรงต่อเศรษฐกิจและอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว กรณีเมืองสีอานสะท้อนให้เห็นว่า มรดกทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมสามารถทำหน้าที่เป็นทุนทางวัฒนธรรมที่สนับสนุนการพัฒนาเศรษฐกิจและอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวได้ หากมีการบริหารจัดการอย่างสมดุลระหว่างการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์เชิงเศรษฐกิจ (Ng, et al., 2016) โดยดึงดูดนักท่องเที่ยวและส่งเสริมอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์และพัฒนาเมืองต้องดำเนินไปอย่างสมดุล โดยใช้แนวทางที่คำนึงถึงความยั่งยืน การมีส่วนร่วมของชุมชน และการใช้เทคโนโลยีในการสนับสนุนการเรียนรู้และการท่องเที่ยว หากสามารถดำเนินนโยบายเหล่านี้ได้อย่างเหมาะสม เมืองสีอานจะสามารถรักษามรดกทางวัฒนธรรมของตนให้คงอยู่ในระยะยาว พร้อมกับการพัฒนาเศรษฐกิจให้แข็งแกร่ง

เอกสารอ้างอิง

- คณะกรรมการสืบค้นประวัติศาสตร์ไทยในเอกสารภาษาจีน. (2543). *เกณฑ์การถ่ายถอดเสียงภาษาจีนแมนดารินด้วยอักษรวิธีไทย*. สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี.
- ดาริน วรณทรัพย์, นวัสนันท์ วงศ์ประสิทธิ์, ศิริวัฒน์ จิระเดชประไพ, และ กาสัก เต๊ะชันหมาก. (2561). รูปแบบการจัดการทุนทางวัฒนธรรมเพื่อการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในประเทศไทย. *วารสารวิจัยราชภัฏกรุงเก่า สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 5(1), 17-24. <https://so01.tci-thaijo.org/index.php/rdi-arur/article/view/144259/106729>
- ปารณีย์ บุญไชย, ศิริวรรณ กวงแพ้ง, และธนิดา ลครศรี. (2563). วิเคราะห์การท่องเที่ยวไทยตามแนวคิดเศรษฐกิจที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรมผ่านกระบวนการบทสนทนาสนธิสัญญา. *วารสารมหาวิทยาลัยศิลปากร*, 40(1), 106-121. <https://so05.tci-thaijo.org/index.php/sujthai/article/view/177674/163729>
- พระครูสังฆรักษ์ทรงพรหม ชยทนต์. (2563). กระบวนการสร้างภูมิคุ้มกันมรดกทางวัฒนธรรมของชุมชนตลาดน้ำในจังหวัดราชบุรี. *วารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*, 8(2), 16-28. <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/EDMCU/article/view/247598/169292>
- ศิริภัสสร วังทองดี (2566). การพัฒนาเศรษฐกิจกับเป้าหมายสูงสุด. *วารสารสมาคมรัฐประศาสนศาสตร์แห่งประเทศไทย*, 2(2), 15-28. <https://so10.tci-thaijo.org/index.php/taatj/article/view/286/234>
- แอน โธนี. (2568). *เมืองซีอาน: ประวัติศาสตร์และมรดกวัฒนธรรม*. The China Journey. <https://www.thechinajourney.com/th/เขียน/>
- Baijiahao. (2021). 西安：让文化遗产“活”起来. (2568, 10 เมษายน). http://www.ce.cn/cysc/newmain/yc/jsxw/202511/t20251117_2584446.shtml
- Baijiahao. (2023). 文化和自然遗产日：西安这些“宝藏”你去过几个? (2568, 10 เมษายน). <https://baijiahao.baidu.com/s?id=1748011593648984583>
- Jiang, Y. (2024). Study on the public spatialization process of Xi'an urban cultural heritage since modern times. *Journal of Xi'an University of Architecture and Technology (Natural Science Edition)*, 56(3), 466-474. <https://www.cndoi.org/Resolution/Handler?doi=10.15986/j.1006-7930.2024.03.018>
- Ng, M., Zhai, B., Zhao, Y., & Li, J. (2016). Valuing Xi'an: A Chinese capital city for 13 dynasties. *disP - The Planning Review*, 52(3), 8-15. <https://doi.org/10.1080/02513625.2016.1235867>

- People's Daily Online (Shaanxi Channel). (2024). 去年西安接待游客 2.78 亿人次 [Xi'an received 278 million visitor-trips last year]. *People's Daily*.
<http://sn.people.com.cn/n2/2024/0423/c378288-40820028.html>
- Qian, J., Zhao, L. & Liu, Y. (2025). 推进西安加快发展首发经济的若干思考 [Some reflections on promoting the accelerated development of Xi'an's first-launch economy]. *China Economic & Trade Herald*, 92-95.
- Sohu. (2024). 夹陕西必看旅游地(二). (2568, 18 เมษายน).
https://www.sohu.com/a/765605269_121807885
- UNESCO. (2005). *Vienna memorandum on 'World Heritage and Contemporary Architecture- Managing the Historic Urban Landscape'*. UNESCO World Heritage Centre.
- UNESCO. (2011). *Recommendation on the historic urban landscape, including a glossary of definitions*. UNESCO World Heritage Centre.
- Wang, S., Jiang, Y., Xu, Y., Zhang, L., Li, X., & Zhu, L. (2019). Sustainability of historical heritage: The conservation of the Xi'an City Wall. *Sustainability*, 11, 740.
<https://doi.org/10.3390/su11030740>
- Wang, X., Chai-ittipornwong, T., & Wansiri, P. (2567). การใช้สื่อสังคมออนไลน์เป็นอาวุธขับเคลื่อนการท่องเที่ยวอัจฉริยะเมืองซีอาน. *วารสารศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต*, 19(2), 7-22.
<https://rsujournals.rsu.ac.th/index.php/jla/article/view/3370>
- Wu, T. (2025). 旅游视角下西安碑林历史文化街区复兴路径研究 [Research on the revitalization path of Xi'an Beilin historical and cultural district from a tourism perspective]. *Tourism Overview*, 86-88.
<http://dbase.gslib.com.cn:8000/DRCNet.Mirror.Documents.Web/docview.aspx?DocID=8018726&leafID=28124>
- Xi'an Daily. (2564). 西安市明确“十四五”文化旅游发展目标 到2025年旅游接待总人数达4亿人次 https://whhlyt.shaanxi.gov.cn/sy/dsyw/202108/t20210831_2573410.html
- Zhang, X. (2024). 西安市政府对文旅公共品牌塑造的影响及策略研究 [Research on the influence of Xi'an municipal government on the public branding of cultural tourism and its strategy]. [Master's thesis, Xi'an University of Architecture and Technology].
<https://doi.org/10.27393/d.cnki.gxazu.2024.000095>.
- Zhu, R. (2024). 城市文化空间建设与文化遗产传承 [Urban cultural space construction and cultural heritage inheritance]. *Xueshu Yanjiu*, 21, 133-135.
- Zhu, X. (2019). Systematic construction of Xi'an cultural tourism image. In *Proceedings of the 5th International Conference on Economics, Management, Law and Education* (pp. 595-598). <https://doi.org/10.2991/aebmr.k.191225.107>